

EGYED ALBERT

A NEMZETISÉGEK OSZTÁLYA 2003. ÉVI TEVÉKENYSÉGE ÉS TÖREKVÉSEI AZ ÚJ ESZTENDŐBEN

A szerény létszámú szervezeti egység három – funkciójában világosan elkülönülő – alegységre tagozódik:

A Nemzetiségi Csoport

A Roma Kultúra Csoportja, valamint

A Határon Túli Magyarok Csoportja (ez utóbbi munkájáról külön beszámoló készült)

Az Osztály munkakörülményei – a korábbi mostoha viszonyhoz képest – szerény mértékben javultak; így reményeink szerint már a 2003 évi beszámoló is tartalmilag szélesebb tevékenységről ad számot.

A Nemzetiségi Csoport vállalkozása – ab ovo – reménytelen, hiszen a 1993. évi kisebbségi törvény 13. Magyarországon élő nemzeti és etnikai kisebbséget emelt be a „corpus iuris”-ba; azaz széleskörű kulturális autonómiát biztosított számukra.

Ma a csoport két fővel, szlovák és – az esztendő közepe óta – horvát referenssel végzi munkáját.

Alapvető feladataik:

1. A nemzetiségi közművelődési felelősök és önkormányzati tisztviselők képzése/továbbképzése

2. Kiadványok szerkesztése

3. Kapcsolattartás az anyaországok kulturális intézményeivel.

A szaktörvényi keretből csekély összeg jutott a Csoport számára, pályázati kérelmeik sem voltak eredményes; így első sorban a kevésbé pénzigényes vállalkozásokra összpontosítottak.

Megítélésünk szerint egyfelől a szakmai képzések, valamint a nemzetiségi kulturális rendezvények szervezésében komoly előrelépés történt. A hosszabb távú tervek szempontjából kiemelkedő jelentőségű, hogy egyre szorosabb kapcsolatok alakultak az anyaországok (Szlovákia, Horvátország) kulturális intézményeivel. A Visegrádfund és a következő években az integráció nyomán folyamatosan kibontakozó regionális együttműködés jelentősen javíthatja a magyarországi szlovák kisebbség kulturális autonómiájának és civil társadalmi szerveződésének kiteljesedését.

A folyamatos finanszírozási problémák miatt a „Magyarországi szlovák írók bibliográfiája 1955-1992” nem valósulhatott meg.

A nemzetiségi kulturális autonómiák animálása útjában elháríthatatlan akadály: a csoport csekély létszáma. Politikai, kisebbségpolitikai probléma, hogy a többi magyarországi kisebbségekkel (köztük olyan jelentős népcsoportok, mint a német, a szerb, vagy a szlovén) kapcsolatos feladatok nem láthatók el.

A Roma Kultúra Csoportja (első sorban dr. Bódi Zsuzsa) rendkívül szerteágazó és eredményes tevékenységet folytatott.

Köztudott, hogy a roma kisebbség – a rendszerváltás veszteseként – ma az ország lakosságának leginkább hátrányos helyzetű rétege.

A kulturális befolyásolás, bár évtizednyi program, a maga eszköztárával egyre inkább ellensúlyozhatja a szegregációs folyamatokat.

A Csoport munkájának eredményeként – lényegében – létrejött az egyszer leendő Országos Cigánymúzeum-és Archívum szinte teljes anyaga és kapcsolódó infrastruktúrája. Rendkívül kiterjedt a Csoport írásos és elektronikus tájékoztató tevékenysége is.

A Csoport munkatársai – túllépve az MMI tevékenységeinek hagyományos kereteit – lényeges szerepet vállalnak a roma iskolák pedagógusainak továbbképzésében, a roma érdekvédelemben, valamint a nemzetközi kisebbségvédelemben (Európa Tanács és egyéb nemzetközi szervezetek).

A Csoport tevékenységeit csak a szűkös anyagi források korlátozzák, kívánatos lenne, ha a roma ügyekben érdekelt állami szervek nagyobb figyelemmel és empátiával; nem kevésbé anyagi eszközökkel támogatnák e munkálkodást.

Az osztályvezető elsősorban az anyagi támogatások megszerzésében és az intézmények közötti koordináció megszerzésében látja a maga feladatát.

Több országos közalapítvány kurátora vagy szakértője lévén első sorban a határon túli tevékenységek területén van módja arra, hogy – fokozódó mértékben – finansiális eszközöket szerezzen a Határon Túli Magyarok Csoportja számára.

Szakmai törekvései között szerepel az, hogy néhány közalapítványnál pályázati prioritásként szerepeljen a magyar közösségek szükségleteinek megfelelő művelődésszervezői, közösségfejlesztői képzések kialakítása és megszervezése.

Ugyancsak fontos feladat a rendszerváltás óta eltelt másfél évtized magyarországi támogatáspolitikájának elemzése; különös tekintettel az Illyés-, és az Apáczai Közalapítványok, valamint a Művelődés és Közoktatási Minisztérium/Nemzeti Kulturális Örökség Minisztérium közművelődési/kulturális támogatásaira, valamint új preferenciák kidolgozására.